

Anonymizované znenie

Preklad

C-97/22 – 1

Vec C-97/22

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

10. február 2022

Vnútroštátny súd:

Landgericht Essen

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu

27. december 2021

Žalobkyňa:

DC

Žalovaný:

HJ

Landgericht Essen
(Krajinský súd Essen, Nemecko)

Uznesenie

V právom spore

DC proti HJ

I.

Súdnemu dvoru Európskej Únie sa v súlade s článkom 267 ods. 1 písm. a), ods. 2 ZFEÚ predkladá návrh na začatie prejudiciálneho konania o tejto otázke:

Má sa článok 14 ods. 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 93/13/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES a ktorou sa zrušuje smernica Rady 85/577/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES (ďalej len „smernica 2011/83/EÚ“) vykladať v tom zmysle, že v prípade, keď objednávateľ odvolá svoj prejav vôle smerujúci k uzavretiu stavebnej zmluvy, ktorá bola podpísaná mimo prevádzkových priestorov až po tom, čo obchodník poskytol (v celom rozsahu) svoje plnenie, sú vylúčené akékoľvek nároky podnikateľa na náhradu hodnoty alebo poskytnutie vyrovnanie aj vtedy, ak síce nie sú splnené podmienky pre vznik nároku na náhradu hodnoty podľa ustanovení upravujúcich právne účinky odstúpenia od zmluvy, avšak majetok objednávateľa sa vzhľadom na stavebné práce vykonané obchodníkom zväčšil, a teda sa obohatil?

II.

[omissis] [Úvahy týkajúce sa prerušenia konania]

Odôvodnenie:

A.

Skutkový stav a uplatniteľné právne predpisy:

I.

Konaniu v tejto veci predchádzajú tieto skutkové okolnosti:

Žalobkyňa si voči žalovanému uplatňuje z titulu postúpeného nároku na poskytnutie stavebnej zábezpeky v zmysle § 650f ods. 1 BGB (Občiansky zákonník), a subsidiárne zaplatenie (časti) odplaty za stavebné práce, ktoré postupiteľ vykonal.

Žalovaný uzavrel 6. októbra 2020 v dome, ktorý mal byť rekonštruovaný, s postupiteľom ústnu stavebnú zmluvu v súlade s § 650a Občianskeho zákonníka týkajúcu sa výmeny elektroinštalácie. Postupiteľ žalovaného nepoučil v súlade s požiadavkami článku 246a § 1 ods. 2 s. 1 bod 1 a bod 3 Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (úvodný zákon k Občianskemu zákonníku, ďalej len „EGBGB“). Po dokončení prác vystavil postupiteľ žalovanému 21. decembra 2020 záverečnú faktúru, ktorú žalovaný nezaplatil. Postupiteľ 15. marca 2021 postúpil všetky svoje nároky zo zmluvy o dielo na žalobkyňu. Na základe výzvy advokáta zo 17. marca 2021 žalovaný postupiteľovi oznámil, že odstupuje od prejavu vôle smerujúceho k uzavretiu stavebnej zmluvy.

II.

Ustanovenia nemeckého práva, ktoré sú relevantné pre rozhodnutie v právnom spore v znení uplatniteľnom na prejednávané prípady znejú:

1.

Občiansky zákonník

§ 312b Zmluvy uzatvárané mimo prevádzkových priestorov

(1) Zmluvami uzatváranými mimo prevádzkových priestorov sú zmluvy,

- 1. uzatvárané za súčasnej fyzickej prítomnosti spotrebiteľa a obchodníka na mieste, ktoré nie je prevádzkovým priestorom obchodníka,*
- 2. v prípade ktorých spotrebiteľ predložil ponuku za okolností uvedených v bode 1,*
- 3. uzatvárané v prevádzkových priestoroch obchodníka alebo prostredníctvom diaľkových komunikačných prostriedkov, avšak spotrebiteľ bol bezprostredne predtým osobne a individuálne oslovený mimo prevádzkových priestorov obchodníka za súčasnej fyzickej prítomnosti spotrebiteľa a obchodníka, alebo*

4.

Za obchodníka sa považujú aj osoby, ktoré konajú v jeho mene alebo na základe poverenia.

(2) Prevádzkové priestory v zmysle odseku 1 sú nehnuteľné prevádzkové priestory, v ktorých obchodník trvalo vykonáva svoju činnosť, ako aj hnutel'né prevádzkové priestory, v ktorých obchodník zvyčajne vykonáva svoju činnosť. Prevádzkové priestory, v ktorých osoba konajúca v mene alebo na účet obchodníka vykonáva svoju činnosť trvalo alebo obvykle, sú rovnocenné s priestormi obchodníka.

§ 312g Právo na odstúpenie od zmluvy

(1) *Spotrebiteľ má v prípade zmlúv uzatváraných mimo prevádzkových priestorov a v prípade zmlúv uzatváraných na diaľku právo odstúpiť od zmluvy podľa § 355.*

(2) *Právo odstúpiť od zmluvy neexistuje, ak sa zmluvné strany nedohodli inak, pri týchto zmluvách:*

1. ...

11. *zmluvy, pri ktorých spotrebiteľ výslovne požiadal obchodníka, aby ho navštívil s cieľom vykonať naliehavú opravu alebo údržbu, avšak uvedené sa nevzťahuje na iné služby poskytnuté počas návštevy, o ktoré spotrebiteľ výslovne nepožiadaval, alebo na taký tovar dodaný počas návštevy, ktorý sa nemusí nevyhnutne použiť ako náhradné diely na účely údržby alebo opravy,*

12.

§ 355 Právo na odstúpenie od zmluvy v prípade spotrebiteľských zmlúv

(1) *Ak zákon v súlade s týmto ustanovením priznáva spotrebiteľovi právo na odstúpenie od zmluvy, spotrebiteľ a obchodník už nie sú viazaní svojimi prejavmi vôle smerujúcimi k uzavretiu zmluvy, ak spotrebiteľ včas odvolal svoj prejav vôle. Vyhlásenie o odvolaní prejavu vôle sa oznámi obchodníkovi. Vo vyhlásení musí byť jasne uvedené rozhodnutie spotrebiteľa odstúpiť od zmluvy. Odvolanie prejavu vôle nemusí obsahovať odôvodnenie. Včasné odoslanie odvolania prejavu vôle je dostatočné na dodržanie lehoty.*

(2) *Lehota na odstúpenie od zmluvy je 14 dní. Začína plynúť v okamihu uzatvorenia zmluvy, ak nie je stanovené inak.*

(3) *V prípade odstúpenia od zmluvy sa bezodkladne vrátia prijaté plnenia. Ak zákon stanovuje maximálnu lehotu pre vrátenie plnení, začína takáto lehota obchodníkovi plynúť v okamihu doručenia a pre spotrebiteľa v okamihu odoslania oznámenia o odstúpení od zmluvy. Lehota je v prípade spotrebiteľa zachovaná, ak včas odošle tovary. Obchodník znáša v prípade odstúpenia od zmluvy riziko vrátenia tovaru.*

§ 356 Právo na odstúpenie od zmluvy v prípade zmlúv uzatvorených mimo prevádzkových priestorov a zmlúv uzatváraných na diaľku

(1)

(2) *Lehota na odstúpenie od zmluvy začína plynúť*

1. ...,

2. *v prípade zmluvy týkajúcej sa dodávok vody, plynu alebo elektrickej energie, ktorých objem resp. množstvo nie sú presne stanovené,*

poskytovanie ústredného kúpenia alebo dodanie digitálneho obsahu, ktorý nie je dodaný na hmotnom nosiči, v okamihu uzatvorenia zmluvy.

(3) *Lehota na odstúpenie od zmluvy nezačne plynúť skôr, ako obchodník spotrebiteľa poučil v súlade s požiadavkami stanovenými v článku 246a § 1 ods. 2 prvej vete bode I alebo v článku 246b § 2 ods. 1 úvodného zákona k Občianskemu zákonníku. Právo na odstúpenie od zmluvy zanikne najneskôr dvanásť mesiacov a 14 dní od okamihu uvedeného v odseku 2 alebo v § 355 ods. 2 druhej vete. Druhá veta sa neuplatní na zmluvy o poskytovaní finančných služieb.*

(4) *Právo na odstúpenie od zmluvy zaniká aj v prípade zmluvy o poskytovaní služieb, ak obchodník službu poskytol v celom rozsahu a začal ju vykonávať až po tom, ako s tým spotrebiteľ výslovne súhlasil a zároveň potvrdil, že si je vedomý, že po úplnom splnení zmluvy obchodníkom stratí právo na odstúpenie od zmluvy. V prípade zmluvy uzavretej mimo prevádzkových priestorov musí byť súhlas spotrebiteľa odovzdaný na trvalom nosiči*

(5) ...

§ 357 Právne účinky odstúpenia od zmlúv uzavretých mimo prevádzkových priestorov a zmlúv uzavretých na diaľku s výnimkou zmlúv o poskytovaní finančných služieb

(1) *Prijaté plnenia sa musia vrátiť najneskôr do 14 dní.*

(2) *Obchodník je povinný vrátiť aj prípadné platby spotrebiteľa za dodanie tovaru. To neplatí, ak spotrebiteľovi vznikli dodatočné náklady, pretože si spotrebiteľ zvolil spôsob dodania iný, ako je najlacnejší typ štandardného dodania ponúkaného obchodníkom.*

(3) *Na účely vrátenia zaplatenej sumy musí obchodník použiť rovnaké platobné prostriedky, aké použil spotrebiteľ pri pôvodnej transakcii,. Prvá veta sa neuplatní, ak sa strany výslovne dohodli inak a za predpokladu, že spotrebiteľ nebude v súvislosti s týmto vrátením znášať žiadne poplatky.*

(4) *V prípade predaja spotrebného tovaru môže obchodník odmietnuť vrátenie zaplatenej sumy do vrátenia tovaru alebo kým mu spotrebiteľ preukáže odoslanie tovarov. To neplatí, ak obchodník ponúkol, že si tovary vyzdvihne.*

(5) *Spotrebiteľ nie je povinný odoslať prijaté tovary, ak obchodník ponúkol, že tieto tovary vyzdvihne sám.*

(6) *Spotrebiteľ znáša priame náklady na odoslanie tovarov, ak obchodník spotrebiteľa o tejto povinnosti podľa článku 246a § 1 ods. 2 prvej vety bodu 2 úvodného zákona k Občianskemu zákonníku. Prvá veta sa neuplatní, ak už obchodník vyhlásil, že bude znášať tieto náklady. Ak bol tovar v prípade zmlúv uzavretých mimo prevádzkových priestorov dodaný spotrebiteľovi domov v čase*

uzavretia zmluvy, obchodník vyzdvihne tovar na svoje vlastné náklady, ak ho z dôvodu jeho charakteru nemožno štandardne vrátiť poštou.

(7) *Spotrebiteľ je povinný poskytnúť náhradu v prípade zníženia hodnoty tovaru, ak*

1. *zníženie hodnoty tovaru v dôsledku zaobchádzania s týmto tovarom iným spôsobom, než aký je potrebný na zistenie charakteru, vlastností a funkčnosti tovaru a*
2. *obchodník poučil spotrebiteľa v súlade s článkom 246a § 1 ods. 2 prvou vetou bodom 1 úvodného zákona k Občianskemu zákonníku o jeho práve na odstúpenie.*

(8) *Ak spotrebiteľ odstúpi od zmluvy o poskytovaní služieb alebo o dodávke vody, plynu alebo elektriny, ktorá sa týka neurčitého množstva alebo nevymedzeného objemu alebo poskytovania ústredného kúrenia, spotrebiteľ je povinný zaplatiť kompenzačnú náhradu za poskytnuté služby až do odstúpenia od zmluvy, ak spotrebiteľ výslovne požadoval od obchodníka, aby začal poskytovať plnenie pred uplynutím lehoty na odstúpenie od zmluvy. Právo vyplývajúce z prvej vety vznikne len vtedy, ak obchodník informoval spotrebiteľa o pravidlách v súlade s § 246a prvou časťou ods. 2 prvou vetou bodmi 1 až 3 Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (Úvodný zákon k Občianskemu zákonníku). Pokiaľ ide o zmluvy uzavreté mimo prevádzkových priestorov, právo vyplývajúce z prvej vety existuje len vtedy, ak spotrebiteľ vyjadril toto svoje želanie v zmysle prvej vety na trvalom nosiči. Pri výpočte kompenzačnej náhrady je potrebné vychádzať z celkovej dohodnutej ceny. Ak je celková dohodnutá cena neprimerane vysoká, kompenzačnú náhradu treba vypočítať na základe trhovej hodnoty poskytnutého plnenia.*

(9) *Ak spotrebiteľ odstúpi od zmluvy o dodávke digitálneho obsahu, ktorý sa nenachádza na hmotnom nosiči, nie je povinný zaplatiť kompenzačnú náhradu.*

§ 357d *Právne účinky odstúpenia od zmluvy v prípade spotrebiteľských stavebných zmlúv*

Ak je vrátenie plnenia poskytnutého do odstúpenia od zmluvy vzhľadom na svoju povahu vylúčené, spotrebiteľ je povinný nahradiť obchodníkovi jeho hodnotu. Základom pre výpočet odmeny je dohodnutá odmena. Ak je dohodnutá odmena neprimerane vysoká, náhrada sa vypočíta na základe trhovej hodnoty poskytnutej služby.

§361 *Ďalšie nároky, dohody o odchýlkach a dôkazné bremeno*

(1) *Okrem ustanovení tohto pododdielu nevznikajú voči spotrebiteľovi na základe odstúpenia od zmluvy nijaké ďalšie nároky.*

(2) *Od ustanovení tohto pododdielu, ak nie je ustanovené inak, sa nemožno odchýliť v neprospech spotrebiteľa. Ak nie je stanovené inak, ustanovenia tejto podnadpisu sa uplatňujú aj vtedy, ak sa obchádzajú inými opatreniami.*

(3) *Ak je začiatok lehoty pre odstúpenie sporný, znáša dôkazné bremeno obchodník.*

2.

Úvodný zákon k Občianskemu zákonníku

Článok 246a § 1 Informačná povinnosť

(1) *Obchodník je podľa § 312d odseku 1 Občianskeho zákonníka povinný poskytnúť spotrebiteľovi tieto informácie:*

1. *základné vlastnosti tovaru alebo služieb v rozsahu primeranom pre komunikačné prostriedky a pre tovar a služby,*
2. *jeho identifikačné údaje, ako napr. svoje obchodné meno, ako aj adresu, na ktorej má sídlo, svoje telefónne číslo a prípadne svoje číslo faxu a e- mailovú adresu, a prípadne poštovú adresu a totožnosť obchodníka, v mene ktorého koná.*
3. *okrem informácií uvedených v bode 2 aj obchodnú adresu obchodníka a prípadne adresu obchodníka, v mene ktorého koná, a na ktorú môže spotrebiteľ adresovať akúkoľvek sťažnosť, ak sa táto adresa líši od adresy uvedenej v bode 2,*
4. *celkovú cenu tovaru alebo služieb vrátane všetkých daní a ciel alebo, ak je povaha tovaru alebo služieb taká, že cenu nemožno primerane vypočítať vopred, spôsob výpočtu ceny a prípadne akékoľvek dodatočné náklady na dopravu, dodanie alebo prepravu a akékoľvek iné náklady alebo, ak takéto náklady nemožno primerane vypočítať vopred, skutočnosť, že takéto dodatočné náklady môžu byť splatné.*
5. *...,*
6. *...,*
7. *podmienky platby, dodania a poskytnutia plnenia, dátum, do ktorého musí obchodník dodať tovar alebo poskytnúť službu, a prípadne postup obchodníka pri riešení sťažností,*
8. *existenciu zákonnej záručnej lehoty za tovary,*
9. *prípadne ...*

...

(2) *Ak má spotrebiteľ právo na odstúpenie od zmluvy podľa § 312g ods. 1 Občianskeho zákonníka, obchodník je povinný informovať spotrebiteľa o:*

1. *o podmienkach, lehotách a postupe uplatnenia práva na odstúpenie od zmluvy podľa § 355 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ako aj o vzorovom tlačive odstúpenie v prílohe 2,*
2. *prípadne o tom, že spotrebiteľ v prípade odstúpenia od zmluvy znáša náklady na vrátenie tovaru a v prípade zmlúv uzatváraných na diaľku aj náklady na vrátenie tovarov, ak tovary z dôvodu ich charakteru nemožno štandardne vrátiť poštou a*
3. *o tom, že v prípade zmluvy o poskytovaní služieb alebo o dodávke vody, plynu, elektriny alebo dodávke tepla, ktoré nie sú dohodnuté v určitom objeme alebo množstve, spotrebiteľ dlží podnikateľovi primeranú sumu podľa § 357 ods. 8 Občianskeho zákonníka za službu poskytnutú podnikateľom, ak si spotrebiteľ uplatní svoje právo na odstúpenie od zmluvy po tom, čo výslovne požiadal podnikateľa o začatie poskytovania služby pred uplynutím lehoty na odstúpenie od zmluvy.*

Obchodník si môže tieto informačné povinnosti splniť zaslaním riadne vyplneného vzoru poučenia o odstúpení od zmluvy uvedeného v prílohe 1 v písomnej podobe.

(3) *Obchodník je povinný spotrebiteľa upovedomiť aj v tom prípade, ak*

1. *spotrebiteľ nemá podľa § 312g ods. 2 bodov 1, 2, 5 a 7 až 13 Občianskeho zákonníka právo odstúpiť od zmluvy o tom, že spotrebiteľ nemôže odvolať svoj prejav vôle alebo*
2. *právo spotrebiteľa na odstúpenie od zmluvy môže predčasne zaniknúť v súlade s § 312g ods. 2 bod 3, 4 a 6 a § 356 ods. 4 a 5 Občianskeho zákonníka o okolnostiach, za ktorých spotrebiteľovi zaniká pôvodne existujúce právo odstúpiť od zmluvy.*

III.

Vyššie uvedenými ustanoveniami boli prebraté ustanovenia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 93/13/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES a ktorou sa zrušuje smernica Rady 85/577/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES:

Článok 13

Záväzky obchodníka v prípade odstúpenia od zmluvy

(1) *Obchodník vráti spotrebiteľovi všetky uhradené platby, prípadne vrátane nákladov na doručenie, bez zbytočného odkladu a v každom prípade najneskôr do*

14 dní odo dňa, keď bol informovaný o rozhodnutí spotrebiteľa odstúpiť od zmluvy v súlade s článkom 11.

Obchodník vráti platby a náklady uvedené v prvom pododseku rovnakými platobnými prostriedkami, aké použil spotrebiteľ pri pôvodnej transakcii, pokiaľ sa so spotrebiteľom výslovne nedohodli na inom spôsobe, a za predpokladu, že spotrebiteľ nebude v súvislosti s týmto vrátením znášať žiadne poplatky.

(2) Bez toho, aby bol dotknutý odsek 1, obchodník nie je povinný uhradiť dodatočné náklady, ak si spotrebiteľ výslovne zvolil spôsob dodania iný, ako je najlacnejší typ štandardného dodania ponúkaného obchodníkom.

(3) Pokiaľ obchodník v prípade kúpnych zmlúv nenavrhol, že si tovar vyzdvihne sám, môže počkať s vrátením platby dovtedy, kým nedostane tovar späť alebo kým spotrebiteľ nepreukáže, že tovar odoslal späť, podľa toho, čo nastane skôr.

Článok 14

Záväzky spotrebiteľa v prípade odstúpenia od zmluvy

(1) Pokiaľ obchodník nenavrhol, že si tovar vyzdvihne sám, spotrebiteľ zašle tovar späť alebo ho odovzdá obchodníkovi alebo osobe, ktorú obchodník poveril prevzatím tovaru, bez zbytočného odkladu a v každom prípade najneskôr do 14 dní odo dňa, keď oznámil obchodníkovi svoje rozhodnutie odstúpiť od zmluvy v súlade s článkom 11. Lehota je dodržaná, ak spotrebiteľ tovar odošle späť pred uplynutím 14-dňovej lehoty.

Spotrebiteľ znáša iba priame náklady na vrátenie tovaru s výnimkou prípadov, keď obchodník súhlasil, že ich bude znášať sám alebo keď si obchodník nesplnil povinnosť informovať spotrebiteľa, že tieto náklady znáša spotrebiteľ.

Ak bol tovar v prípade zmlúv uzavretých mimo prevádzkových priestorov dodaný spotrebiteľovi domov v čase uzavretia zmluvy, obchodník vyzdvihne tovar na svoje vlastné náklady, ak ho z dôvodu jeho charakteru nemožno štandardne vrátiť poštou.

(2) Spotrebiteľ zodpovedá iba za akékoľvek zníženie hodnoty tovaru v dôsledku zaobchádzania s týmto tovarom iným spôsobom, než aký je potrebný na zistenie charakteru, vlastností a funkčnosti tovaru. Spotrebiteľ v žiadnom prípade nezodpovedá za zníženie hodnoty tovaru, ak obchodník neposkytol informáciu o práve na odstúpenie od zmluvy v súlade s článkom 6 ods. 1 písm. h).

(3) Ak si spotrebiteľ uplatní právo na odstúpenie od zmluvy po tom, ako predložil žiadosť v súlade s článkom 7 ods. 3 alebo článkom 8 ods. 8, uhradí obchodníkovi sumu úmernú rozsahu poskytnutého plnenia do chvíle, keď obchodníka informoval o uplatnení práva na odstúpenie od zmluvy, v porovnaní s celkovým rozsahom služieb, ktoré sa majú poskytnúť podľa zmluvy. Primeraná suma, ktorú má spotrebiteľ uhradiť obchodníkovi sa vypočíta na základe celkovej

ceny dohodnutej v zmluve. Ak je celková cena nadhodnotená, primeraná suma sa vypočíta na základe trhovej hodnoty poskytnutého plnenia.

(4) Spotrebiteľ neznáša žiadne náklady za:

- a) poskytnutie služieb alebo dodávku vody, plynu alebo elektriny, v rámci ktorej predaj nie je obmedzený objemom ani stanoveným množstvom, alebo poskytovanie ústredného kúrenia bez ohľadu na úplné alebo čiastočné poskytnutie týchto služieb, ak počas lehoty na odstúpenie od zmluvy:*
 - i) obchodník neposkytol informácie v súlade s článkom 6 ods. 1 písm. h) alebo j) alebo*
 - ii) spotrebiteľ v súlade s článkom 7 ods. 3 a článkom 8 ods. 8 výslovne nepožiadaval, aby sa poskytovanie služieb začalo počas lehoty na odstúpenie od zmluvy, alebo*
- b) úplné alebo čiastočné dodanie digitálneho obsahu, ktorý nie je dodaný na hmotnom nosiči, ak:*
 - i) spotrebiteľ neudelil pred uplynutím 14-dňovej lehoty uvedenej v článku 9 predchádzajúci výslovný súhlas so začatím poskytovania*
 - ii) spotrebiteľ nepotvrdil, že udelením súhlasu stráca právo na odstúpenie od zmluvy, alebo*
 - iii) obchodník neposkytol potvrdenie v súlade s článkom 7 ods. 2 alebo článkom 8 ods. 7.*

(5) S výnimkou ustanovení článku 13 ods. 2 a tohto článku, spotrebiteľovi nevzniká z uplatňovania práva na odstúpenie od zmluvy žiadny záväzok.

B.

Účastníci konania sa v rámci subsidiárneho návrhu nezhodujú v tom, či má žalobkyňa po odstúpení žalovaného od zmluvy nárok na odmenu za poskytnuté stavebné služby aj napriek tomu, že nie sú splnené podmienky pre vznik nároku na náhradu hodnoty podľa § 357 ods. 8 Občianskeho zákonníka.

I.

Žalobkyňa sa domnieva, že v zmysle odôvodnenia 57 smernice 2011/83/EÚ sa obchodníkovi musí v prípade odstúpenia od zmluvy priznať nárok na náhradu hodnoty. Vylúčenie nároku na náhradu hodnoty ako sankcia za to, že obchodník v okamihu bezprostredného a neprehľadného uzatvorenia zmluvy opomenul potrebné poučenie je totiž neprimeraným trestom za porušenie smernice 2011/83/EÚ.

II.

Na rozdiel od toho sa žalovaný domnieva, že žalobkyňa v zmysle judikatúry Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko) nemá nárok na náhradu ani čo do dôvodu, ani do výšky.

C.

Úspech alebo neúspech žaloby závisí v prebiehajúcom konaní týkajúcom sa subsidiárneho návrhu od odpovede na otázku týkajúcu sa výkladu článku 14 ods. 5 smernice 2011/83/EÚ uvedenú v bode I výroku uznesenia.

I.

Uplatní sa vnútorná procesná podmienka pre rozhodnutie o subsidiárnom návrhu, pretože hlavný návrh týkajúci sa poskytnutia stavebnej zábezpeky podľa § 650f ods. 1 Občianskeho zákonníka nemá nádej na úspech, keďže žalovaný platne odvolal svoj prejav vôle smerujúci k uzatvoreniu stavebnej zmluvy. Na základe odstúpenia od zmluvy vznikol vzťah založený na povinnosti vrátiť si poskytnuté plnenia podľa § 355 Občianskeho zákonníka. Prípadné nároky vyplývajúce z tohto právneho vzťahu nezakladajú v zmysle § 650f ods. 1 Občianskeho zákonníka právo na poskytnutie zábezpeky.

II.

Nárok na náhradu podľa § 357 ods. 8 vety 2 Občianskeho zákonníka v tejto veci bez ohľadu na požiadavky uvedené v prvej vete tohto ustanovenia nevznikol, pretože postupiteľ žalovaného v súlade s § 246a § 1 ods. 2 bodom 1 a 3 EGBGB nepoučil o práve na odstúpenie od zmluvy a o povinnosti poskytnúť náhradu hodnoty. Podľa § 361 ods. 1 Občianskeho zákonníka nad rámec pôsobnosti ustanovení tohto pododdielu z odstúpenia nevyplývajú nijaké ďalšie nároky voči spotrebiteľovi. Úspech žaloby spolu so subsidiárnym návrhom na zaplatenie časti odmeny za vykonané práce preto vo svojej podstate závisí od toho, či sa má článok 14 ods. 5 smernice 2011/83/EÚ vykladať v tom zmysle, že právne účinky odstúpenia od zmluvy v prípade, ak objednávateľ odstúpi od svojho prejavu vôle smerujúceho k uzatvoreniu stavebnej zmluvy mimo prevádzkových priestorov až po tom, čo obchodník už (v celom rozsahu) poskytol svoje plnenie majú za následok vylúčenie akýchkoľvek nárokov obchodníka na náhradu alebo vyrovnanie aj v tom prípade, ak síce nie sú splnené podmienky pre vznik nároku na náhradu podľa ustanovení upravujúcich právne účinky odstúpenia, avšak objednávateľovi z realizácie stavebných prác vyplynul majetkový prospech, na základe ktorého sa obohatil.

Prejudiciálna otázka uvedená v bode I výroku uznesenia je preto relevantná pre rozhodnutie.

D.

Na predloženú právnu otázku doposiaľ ani judikatúra a ani literatúra neposkytli jednoznačnú odpoveď.

I.

Podľa názoru Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor), rozsudok z 30. augusta 2018, VII ZR 243/17 (NJW 2018, 3380, 3381 bod 35) zhotoviteľovi nevzniká nárok na náhradu za prípadné plnenia poskytnuté do okamihu odstúpenia podľa § 357 ods. 8 s. 1 Občianskeho zákonníka, ak objednávatel' nebol poučený o podmienkach, lehotách a postupe týkajúcom sa uplatnenia jeho práva na odstúpenie od zmluvy, ako aj o vzorovom tlačive odstúpenia od zmluvy (§ 357 ods. 8 s. 2 Občianskeho zákonníka, článok 246a § 1 ods. 2 s. 1 bod 1 EGBGB).

II.

Aj podľa všeobecne prevládajúceho názoru v nemeckej literatúre predstavuje nárok na náhradu hodnoty podľa § 357 ods. 8 v spojení s § 361 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorý bol prijatý na účely prebratia článku 14 ods. 5 smernice 2011/83/EÚ, vyčerpávajúcu právnu úpravu, ktorá vylučuje rozsiahlejšie nároky vyplývajúce z odstúpenia od zmluvy, ako napríklad nároky z bezdôvodného odôvodnenia podľa § 812 Občianskeho zákonníka [*omissis*] [odkaz v právnej literatúre].

E.

Senát má preto veľké pochybnosti o tom, či článok 14 ods. 5 smernice 2011/83/EÚ v prípade, ak nie sú splnené osobitné podmienky pre vznik nároku na náhradu hodnoty v dôsledku odstúpenia od zmluvy, vylučuje akékoľvek nároky na náhradu alebo vyrovnanie, ak obchodník už (v celom rozsahu) poskytol svoje plnenie.

I.

Podľa názoru senátu s ohľadom na názory uvedené v bode D vzniká významný nepomer medzi právnymi účinkami odstúpenia, o aké ide v tejto veci, od prejavu vôle smerujúceho k uzatvoreniu stavebnej zmluvy v rozsahu, v akom je vylúčený nárok na náhradu podľa § 357 ods. 8 s. 2 Občianskeho zákonníka a právnymi účinkami odstúpenia od prejavu vôle smerujúceho k uzatvoreniu spotrebiteľskej stavebnej zmluvy podľa § 650i Občianskeho zákonníka, pretože v takomto prípade je spotrebiteľ v súlade s § 357d prvou vetou Občianskeho zákonníka v prípade, ak je vrátenie plnenia poskytnutého do okamihu odstúpenia od zmluvy vzhľadom na jeho charakter vylúčené, povinný poskytnúť obchodníkovi náhradu hodnoty bez toho, aby § 357 ods. 8 druhá veta Občianskeho zákonníka upravoval vylúčenie takéhoto nároku. Takéto rozdielne zaobchádzanie s právnymi účinkami odstúpenia od prejavu vôle smerujúceho k uzavretiu stavebnej zmluvy podpísanej mimo prevádzkových priestorov a právnymi účinkami odstúpenia od prejavu vôle smerujúceho k uzavretiu spotrebiteľskej stavebnej zmluvy nie je podľa senátu vecne odôvodnené, a to najmä vtedy, ak sa majetok objednávateľa tak, ako

v tomto konaní, v dôsledku uskutočnenia stavebných prác zväčšil, čím sa objednávateľ obohatil. Predpoklad vylúčenia (aj) nárokov z obohatenia podľa § 361 ods. 1 Občianskeho zákonníka by bol v tomto prípade skôr v rozpore s vyvažujúcou funkciou systému obohatenia, ktorý je svojou reštitučnou a absorpčnou funkciou orientovaný na hmotnoprávne aspekty spravodlivosti a rovnosti [omissis] [odkaz v právnej judikatúre].

II.

Podľa názoru senátu sa § 361 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorým bol do vnútroštátneho práva prebratý článok 14 ods. 5 smernice 2011/83/EÚ s ohľadom na judikatúru a prevládajúci názor v literatúre citované v bode D. nemusí vykladať v zmysle rozsiahleho vylúčenia nároku. Vylúčenie záväzku spotrebiteľa „z uplatňovania práva na odstúpenie od zmluvy“ upraveného v článku 14 ods. 5 smernice 2011/83/EÚ nemusí nevyhnutne zahŕňať aj záväzky vyplývajúce z právnej úpravy obohatenia po odstúpení od zmluvy, pretože takýto výklad by odporoval zásade zákazu bezdôvodného obohatenia upraveného aj v práve Únie. Touto zásadou sa má zaručiť, že spotrebiteľ vydá obchodníkovi prospech, na ktorý mu z hľadiska materiálnej spravodlivosti nevznikol nárok, resp. ak to nie je možné, neponechá si takýto prospech bez toho, aby zaň poskytol náhradu [omissis] [odkaz v právnej literatúre]. Uplatnením zásad bezdôvodného obohatenia by sa taktiež zabezpečilo, že spotrebiteľ bude povinný poskytnúť náhradu len za plnenia, ktoré majú pre neho význam, resp. sú v jeho záujme, pretože by sa naďalej uplatnili aj zásady vynúteného obohatenia [omissis] [odkaz v právnej literatúre].

V tomto ohľade by podľa názoru senátu bolo v rámci výkladu článku 14 ods. 5 smernice 2011/83/EÚ možné prihliadnuť aj na to, že zákaz bezdôvodného obohatenia je jednou zo spoločných zásad právnych poriadkov členských štátov, ktorú Súdny dvor prinajmenšom implicitne uznal ako všeobecnú zásadu práva Únie (pozri rozsudok Súdneho dvora zo 16. decembra 2008, C-47/07 P (Masdar (UK)/Komisia) [omissis] [odkaz v právnej literatúre]. V zmysle tejto zásady má osoba, ktorá utrpela škodu, na základe ktorej sa zväčšil majetok inej osoby bez toho, aby existoval platný právny dôvod pre takéto obohatenie, nárok na náhradu škody voči obohatenej osobe až do výšky tejto škody (pozri rozsudok Súdneho dvora (Veľká komora) z 9. júla 2020, C-575/18 P (Česká republika/Komisia) [omissis] [odkaz v právnej literatúre], návrhy ktoré predniesol generálny advokát Hogan 15. júla 2021, C-33/20, C-155/20, C-187/20, bod 134 [omissis] [odkaz v právnej literatúre]. Členské štáty musia túto zásadu zákazu obohatenia dodržiavať pri určovaní dôsledkov uplatnenia práva na odstúpenie od zmluvy (pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Hogan, už citované, bod 135).

Ani odôvodnenia smernice nevyhnutne nebránia výkladu článku 14 ods. 5 smernice 2011/83/EÚ v tom zmysle, že aj toto ustanovenie zachováva zásadu zákazu obohatenia, a preto nevylučuje prípadné nároky obchodníka na poskytnutie náhrady z titulu obohatenia. Odôvodnenie 47 smernice 2011/83/EÚ stanovuje, že

v prípade ak spotrebiteľ používal tovar vo väčšej miere, než aká je potrebná na zistenie povahy, charakteristík a funkčnosti tovaru, nemalo by spotrebiteľovi zaniknúť právo na odstúpenie od zmluvy, ale mal by byť zodpovedný za akékoľvek zníženie hodnoty tovaru (do vnútroštátneho práva prebraté na základe § 357 ods. 7 Občianskeho zákonníka). Toto odôvodnenie v konečnom dôsledku predpokladá, že povinnosti spotrebiteľa v prípade odstúpenia od zmluvy by nemali spotrebiteľa odrádzať od výkonu jeho práva na odstúpenie od zmluvy. Z tohto odôvodnenia by preto z hľadiska právnej úpravy obohatenia mohlo vyplývať, že neoprávnene získaná majetková výhoda na strane spotrebiteľa sa mu neponechá, ale nahradí sa obchodníkovi, na ktorého náklady takúto výhodu získal. Ak sa na reštitučnú a absorpčnú funkciu právnej úpravy obohatenia prihliada ako na všeobecné zásady materiálnej spravodlivosti a ak sa prihliadne na zásadu zákazu obohatenia upravenú právom Únie, v prípade povinností vyplývajúcich spotrebiteľovi z právnej úpravy obohatenia by nemuselo ísť ani o také povinnosti, ktoré by ho odrádzali od uplatnenia jeho práva na odstúpenie od zmluvy. Odôvodnenie 50 smernice 2011/83/EÚ napokon predpokladá, že spotrebiteľ by mal mať na jednej strane možnosť uplatniť svoje právo na odstúpenie od zmluvy aj vtedy, ak požiadal o poskytnutie služieb pred uplynutím lehoty na odstúpenie od zmluvy, na druhej strane by mal mať obchodník istotu, že za poskytnuté služby mu bude zaplatená primeraná odmena v prípade, ak spotrebiteľ využije svoje právo na odstúpenie od zmluvy (do vnútroštátneho práva prebraté na základe § 357 ods. 8 Občianskeho zákonníka). Aj v tomto odôvodnení by mohlo byť vyjadrené, že sa musí prihliadať na zásadu zákazu obohatenia upravenú právom Únie. Možno preto pochybovať o tom, že európsky normotvorca v prípade, ak si obchodník voči spotrebiteľovi nesplnil svoju informačnú povinnosť týkajúcu sa práva na odstúpenie od zmluvy a prípadnej povinnosti poskytnúť náhradu, zamýšľal na základe vylúčenia záväzkov spotrebiteľa „z uplatňovania práva na odstúpenie od zmluvy“ prijať natoľko prísnu sankciu, že by jej musela ustúpiť aj zásada zákazu obohatenia upravená v práve Únie.

III.

V prípade výkladu článku 14 ods. 5 smernice 2011/83/EÚ v tom zmysle, že toto ustanovenie ponecháva priestor pre uplatnenie zásady zákazu obohatenia upravenej právom Únie, možno podľa názoru senátu ustanovenie § 361 ods. 1 Občianskeho zákonníka vzhľadom na jeho znenie „nároky voči spotrebiteľovi vyplývajúce z odstúpenia od zmluvy“ vykladať v súlade s ustanoveniami smernice aj v tom zmysle, že týmto ustanovením sa v celom rozsahu nevylučujú nároky vyplývajúce z obohatenia. V takomto prípade by bolo možné vyhovieť subsidiárnemu návrhu s ohľadom na nárok na poskytnutie náhradu vyplývajúci z právnej úpravy obohatenia.

F.

Rozhodnutie o tom, akým spôsobom sa má vykladať článok 14 ods. 5 smernice 2011/83/EÚ v súvislostiach opísaných vyššie v bodoch A až E, prináleží napokon Súdnemu dvoru Európskej únie. Keďže prejudiciálna otázka uvedená vo výroku

uznesenia v bode I doposiaľ nebola zodpovedaná v judikatúre Súdneho dvora európskej Únie, je v záujme jednotného výkladu práva Únie, aby sa v súlade s článkom 267 ods. 1 písm. a) a ods. 2 ZFEÚ z úradnej povinnosti predložila Súdnemu dvoru v rámci návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

Essen, 27. decembra 2021

[omissis]

PRACOVNÝ DOKUMENT